

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2002-2-83 (Menfi Tespit)
Karar Sayısı : 03-43/488-210
Karar Tarihi : 17.6.2003

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY,
Murat GENCER, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ,
Rıfki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
Kublay ATASAYAR, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN

B- RAPORTÖRLER: Hakan BİLİR, Ali ARIÖZ

**C- BAŞVURUDA
BULUNAN**

: - İş-Tim Telekomünikasyon Hizmetleri A.Ş.
Temsilcisi: Dr. Metin KANMAZ
Bağdat Cad. No:187 D.8 Selamiçeşme/İstanbul

D- TARAFLAR

: - İş-Tim Telekomünikasyon Hizmetleri A.Ş.
Abdi İpekçi Cad. Destek Reasürans Binası
No:75 802500 Maçka/İstanbul
- AYCELL Haberleşme ve Pazarlama Hizmetleri A.Ş.
06905 Ahlatlıbel/Ankara

E- DOSYA KONUSU: İş-Tim Telekomünikasyon Hizmetleri A.Ş. (İş-TİM) ile AYCELL Haberleşme ve Pazarlama Hizmetleri A.Ş. (Aycell) arasında imzalanan "Şebekelerarası İrtibat ve İşbirliği Sözleşmesi"ne menfi tespit belgesi verilmesi talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 27.12.2002 tarih, 5553 sayı ile giren başvuru üzerine, 2813 sayılı Telsiz Kanunu'nun 4502 sayılı Kanun ile değişik 7. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca Telekomünikasyon Kurumu'nun görüşü talep edilmiş ve görüş 11.4.2003 tarih ve 1540 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Bunun üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4., 6. ve 8. maddesi uyarınca düzenlenen 6.6.2003 tarih ve 2002-2-83/MM-03-HB sayılı Menfi Tespit Ön İnceleme Raporu, 9.6.2003 tarih ve REK.0.06.00.00/63 sayılı Başkanlık önergesi ile 03-43 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda, İş-TİM ile Aycell arasında imzalanan ve halen uygulanmakta olan "Şebekelerarası İrtibat ve İşbirliği Sözleşmesi" hakkında taraflara menfi tespit belgesi verilmesinde sakınca

bulunmadığı, ancak halihazırda başka teşebbüsler hakkında yürütülen ve konusunu temel olarak mobil telekomünikasyon hizmetleri ve ilgili diğer telekomünikasyon pazarlarında arabağlantı ücretinin rekabete olan etkisinin incelendiği soruşturmanın varlığı ve bu anlamda soruşturmanın tarafı olmamakla birlikte, İş-TİM ve Aycell arasındaki sözleşmede yer alan ve halen uygulanan arabağlantı ücretinin de piyasadaki rekabete etkisinin şu an için belirsiz olması karşısında, verilecek menfi tespit belgesinin ileride söz konusu arabağlantı ücretinin rekabet ihlali olarak tespit edilmesi halinde, bu konuda sözleşme taraflarına koruma sağlamayacağını taraflara bildirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. Ürün Pazarı

4502 sayılı Kanun'da arabağlantı "İki ayrı telekomünikasyon şebekesi arasındaki telekomünikasyon trafiğinin gerçekleştirilmesini teminen iki şebekenin birbirine irtibatlandırılması" olarak tanımlanmıştır. Arabağlantı bir anlamda aynı veya farklı coğrafi alanlardaki, aynı veya farklı türdeki şebekelerin kullanıcılarının birbirleri ile görüşmelerini sağlamaya yönelik bir anlaşmadır.

İşletmeciler, şebekelerini birbirine irtibatlandırmak üzere kendi aralarında ticari olarak arabağlantı sözleşmesi imzalamaktadır. Arabağlantı sözleşmelerinin amacı, arabağlantı trafiğinin karşılıklı irtibat noktalarını belirleyerek teknik bağlantıyı sağlamak ve karşılıklı trafiğe ait çağrı sonlanma ücretleri ile bu ücretlerin tespit ve ödemesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Yukarıda yer alan bilgiler ışığında ilgili ürün pazarı, GSM 900 ve GSM 1800 gibi telefon sistemlerinin birbirlerine bağlanmasına olanak sağlayan "arabağlantı hizmetleri pazarı" olarak belirlenmiştir.

H.1.2. Coğrafi Pazar

Bildirime konu ara bağlantı sözleşmesi, sözleşmede belirtilen ara bağlantı santralleri dahilinde Türkiye sınırları içinde uygulanacaktır. Bu nedenle ilgili coğrafi pazar, "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak kabul edilmiştir.

H.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.2.1. İlgili Mevzuat

Arabağlantı sağlama yükümlülüğü 4502 sayılı Kanun'la değişik 406 sayılı Kanun'un 10. maddesinde düzenlenmiştir. Arabağlantı bu Kanun'da tanımlandığı şekliyle "iki ayrı telekomünikasyon şebekesi arasındaki telekomünikasyon trafiğinin gerçekleştirilmesini teminen iki şebekenin birbirine irtibatlandırılması" anlamına gelir. İlgili düzenlemeye göre, "Bütün işletmecilerin ve kişisel telekomünikasyon tesislerini kullananların ara bağlantı talepleri, ilgili mevzuatta belirlenen haller saklı kalmak üzere, ara bağlantı sağlama yükümlülüğü olan işletmeciler tarafından karşılanır. Ara bağlantı sağlama yükümlülüğü olan işletmeciler, bu maddeye dayanarak çıkarılacak yönetmelik çerçevesinde Kurum

tarafından belirlenir. Ancak, Türk Telekom her halde ara bağlantı sağlama görev ve yükümlülüğüne tabidir...Ara bağlantı yükümlüleri, ara bağlantıya ilişkin talepleri bu madde hükümleri çerçevesinde ve eşitlik, ayırım gözetmeme, şeffaflık, açıklık, maliyet ve makul kâra dayalı olma ilkeleri temelinde...karşılama yükümlüdürler... Şebekeler arasında ara bağlantı sağlanmasına yönelik olarak işletmeciler arasında yapılacak anlaşmalar, bu Kanuna ve ilgili diğer mevzuata uygun olarak taraflar arasında imzalanır ve gerekli teknik hükümleri, koşulları ve ücretleri de ihtiva eder..." şeklinde hususlar yer almaktadır.

Bu maddenin gerekçesinde ise;

"Ara bağlantı telekomünikasyon sektörünün serbest rekabete açılması bakımından büyük önem arz etmektedir. Ara bağlantı, liberal bir telekomünikasyon sektörünün can damarlarından biridir, zira ara bağlantı yükümlülüğü net, açık ve güvenceli bir şekilde oluşturulamamış bir sektöre yeni bir işletmecinin girmesi ve telekomünikasyon hizmeti sunabilmesi, tüm ana telekomünikasyon şebekesini kendisi kurmadığı müddetçe fiziken ve teknik olarak imkansızdır. Hakim konumdaki mevcut şebekelerin işletmecilerinin ara bağlantı taleplerini makul şartlar dairesinde karşılamamaları halinde, hukuki tekellerin yerini fiili tekellerin alması söz konusudur. Bu nedenle başta Türk Telekom olmak üzere, belli nitelikleri haiz işletmecilere ara bağlantı sağlama yükümlülüğü getirilmekte ve bu işletmecilere topluca "ara bağlantı yükümlüsü" denmektedir. Bu nitelikler ve ara bağlantı hususu ile ilgili detaylar, konunun önemi ve teknik özellikleri nedeniyle bir yönetmelikle belirlenecektir.

Bu madde ile ara bağlantıya ilişkin anlaşmaların kural olarak taraflarca serbestçe müzakere edilmesi, buna karşılık taraflar arasında ticari anlaşma sağlanmadığı takdirde, taraflar arasında uzlaşma sağlanması amacıyla Telekomünikasyon Kurumu'nun müdahale etmesi ve gerekli gördüğü diğer tedbirleri alabilmesi esası getirilmiştir. Bu düzenleme uluslararası uygulamalara da paralel niteliktedir. Ayrıca ara bağlantı gibi önemli bir hususun sırf kötü niyetle, güçlü bir ara bağlantı yükümlüsü tarafından sürüncemede bırakılması ihtimal ve riskini bertaraf etmektedir."

ifadeleri yer almaktadır.

Telekomünikasyon Kurumu tarafından hazırlanan Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği, 23.5.2003 tarih ve 25116 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmeliğin 10. maddesinde, "Bu Yönetmelik uyarınca, tüm işletmeciler diğer işletmecilerden arabağlantı müzakerelerinde bulunmayı talep edebilecekleri gibi, diğer işletmecilerden kendilerine bu yönde bir talep gelmesi halinde arabağlantı müzakerelerinde bulunmakla yükümlüdürler.", 16. maddesinde ise, "işletmeciler tarifelerini bu Yönetmelikte yer alan ilkeleri göz önüne alarak serbestçe belirlerler" ifadeleri yer almaktadır. Yine aynı Yönetmeliğin Geçici 1. maddesinde, "Mevcut Şebekelerarası İrtibat ve İşbirliği Sözleşmeleri, bu Yönetmelik hükümlerine göre, taraflarca, bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden itibaren iki ay içerisinde yenilenir. Taraflar anlaşamadığı takdirde Kurum, anlaşma için uygun gördüğü ve işletmeciler için bağlayıcı olan hüküm, koşul ve ücretleri iki ay içerisinde belirler." denilmektedir.

H.2.2. Sözleşmenin Değerlendirilmesi

Arabağlantı anlaşmaları bazı durumlarda rekabeti bozucu etkilere sahip olabilmektedir. Bunlar özellikle ücretlerin yüksekliği ve ayrımcı uygulamalardır.

1. *Arabağlantı ücretlerinin yüksekliği:* Arabağlantı ücreti, çağrıyı başlatan operatörün, başlatılan aramanın sonlanacağı noktaya kadar yolculuk edeceği şebekeleri kullanması karşılığında yetkili operatörlere ödediği ücret olarak ifade edilebilir. Zaman zaman pazar payı diğerlerine göre belirgin durumda fazla olan operatörler, arabağlantı ücretlerini yüksek belirleyerek ve şebeke dışsallığı etkisinden faydalanarak rakiplerinin pazara girişini zorlaştırabilmektedir. Bir başka deyişle güçlü operatörler, kullanıcıların yüksek arabağlantı ücreti ödememek için pazar payı büyük olan operatörün şebekesi içinde kalarak ucuz görüşme olanaklarından faydalanmayı tercih etmesini sağlayabilmek için arabağlantı ücretini piyasaya girişleri engellemek amacıyla kullanılabilir. Ancak burada önemli olan nokta şebeke içi ücretlerin maliyetinin altında ve arabağlantı ücretlerinin herhangi bir nedene dayanmaksızın maliyetlerin çok üstünde olmamasıdır. Diğer bir ifadeyle, tarifeler maliyet odaklı ve makul sınırlar içinde olmalıdır.

2. *Arabağlantı uygulamalarında ayrımcılık yapılmaması:* Diğer bir önemli nokta ilgili pazarlarda hakim durumda bulunan veya etkin piyasa gücüne sahip olan operatörlerin arabağlantı taleplerinden uygun olanlarını kabul etmeleri ve arabağlantı sağlanmasında ayrımcı uygulamalarda (fiyat, talebin kabulü vs.) bulunmamalarıdır.

Menfi tespit talebine konu arabağlantı sözleşmesinin amacı bildirim formunda; *"İş-TİM şebekesi ile Aycell şebekesi arasında ara bağlantı sözleşmesi tesis etmek suretiyle taraflardan herhangi birinin şebekesine gelen çağrının aranan abonenin telefon numarasına ya da aranan tarafın şebekesine bağlı başka bir telekomünikasyon şebekesine ulaştırılması"* olarak, *"Arabağlantı Sözleşmesi"* ise *"tarafların kendi mobil telefon şebekelerinin birbiriyle irtibatlandırılmasını ve şebekelerinin karşılıklı yarattığı trafikle ilgili işletme ve hesaplama usul ve esaslarını içeren bir sözleşmedir."* şeklinde ifade edilmiştir.

Sözleşmede ele alınan temel konular; arabağlantı noktalarının irtibatlandırılacağı teknik standartlar, tarafların her birinin şebekesine ait ara bağlantı santral bilgileri, şebeke değişikliği halindeki yükümlülükler, şebeke güvenliği, tarafların tabi olduğu kalite standartları, ücretler ve ödemeye ilişkin ilkeler, periyodik teknik değerlendirme toplantıları, işletme ve bakıma ilişkin ilkeler başlıkları altında sıralanabilir.

Sözleşme incelendiğinde, operatörlerin, abonelerinin diğer şebekeye doğru yapacakları aramaların daha başarılı olabilmesi için bazı yükümlülükler (işletmekte oldukları şebekeden diğer tarafın şebekesine doğru yapılacak aramaların başarılı olması için kendi şebekelerinde gerekli şebeke düzenlemesini yapmak; doğal afetler ya da katastrofik teçhizat arızaları halinde, arabağlantılı hizmetler ile mümkün olduğu kadar, arabağlantı dışı hizmetleri tekrar başlatmak konusunda işbirliği yapmak; şebekelerin birbirlerine irtibatlanmasında kendilerinden diğer tarafa çıkan trafik için Türk Telekom'un ya da başka bir kaynağın sağladığı transmisyon devrelerinin tesis kira ve benzeri maliyetlerini karşılamak; kendi şebekelerinde kurulu GSM santrallerinin yapı ve özelliklerine

uygun şekilde abonelerinin aranma ve aramasını sağlamak, vb.) altına girdikleri görülmektedir. Taraflara karşılıklı sorumluluklar getiren söz konusu hükümlerin dışında, sözleşme ayrıca teknik konularda ayrıntılı hükümler içermektedir. Bunun dışında sözleşmede 4054 sayılı Kanun'a aykırılık teşkil edecek herhangi bir hüküm bulunmamıştır. Dolayısıyla talep edilen menfi tespit belgesinin verilmesinde herhangi bir sakınca bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

İ- SONUÇ

Yukarıda yer verilen tespitler ve yapılan değerlendirmeler doğrultusunda, İş-Tim Telekomünikasyon Hizmetleri A.Ş. ile AYCELL Haberleşme ve Pazarlama Hizmetleri A.Ş. arasında imzalanan ve halen uygulanmakta olan "Şebekelerarası İrtibat ve İşbirliği Sözleşmesi"ne 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 8. maddesi gereğince talep edilen menfi tespit belgesinin verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.